

בבית המשפט העליון

בע"מ 1620/17

לפני: כבוד השופט מ' מזוז

המבקש: פלוני

נגד

המשיבה: פלונית

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 18.1.2017 בעמ"ש 34588-12-16 (ע"י השופטים מ' טובל, ד' טפרברג ו-ח' מאק-קלמנוביץ)

בשם המבקש: עו"ד ערן בן עזרא

החלטה

1. בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופטים מ' טובל, ד' טפרברג ו-ח' מאק-קלמנוביץ) מיום 18.1.2017 בעמ"ש 34588-12-16.

2. בין המבקש למשיבה, בני זוג לשעבר, מתנהלת מערכת משפטית ענפה באשר להסדרי ראייה של חמשת ילדיהם המשותפים וביחס לחלוקת רכוש. לטענת המבקש, למן גירושו מהמשיבה, עשתה האחרונה כל שאל ידה על מנת להרחיק את ילדיהם ממנו, תוך שהיא אף מנצלת את תפקידה כפקידת סעד עירונית לחוק הנוער כדי לגרום למערכת הרווחה לגרור רגליים בטיפול בבקשותיו של המבקש לפגוש את ילדיו. עוד טוען הוא כי טענות ורמיזות שהשמיעה המשיבה נגד המבקש בבית הדין הרבני, הביאו גם את בית הדין הרבני להתעכב רבות בטיפול בבקשותיו להסדרי ראייה ולחלוקת רכושם של בני הזוג. תלונה שהגיש המבקש בענין זה לנציבות תלונות הציבור על שופטים נמצאה מוצדקת ביום 28.1.2013 (החלטת הנציב צורפה כנספח 15 לבקשה).

התנהלותה של המשיבה, כך טוען המבקש, הביאה לניכור בינו לבין ילדיו, וכיום רובם נמנעים מלפגוש אותו.

3. במוקד ענייננו כאן עומדות פניות רבות של המבקש לגורמים שונים - עמיתיה של המשיבה לעבודה, הממונים עליה, מכריה ושכניה – הנסובות על סכסוכו עם המשיבה באשר להסדרי הראייה של ילדיהם המשותפים. לטענת המבקש, פניות אלה נעשו מתוך מצוקתו ונוכח התנהלות המשיבה, מערכת הרווחה ובית הדין הרבני. בעקבות כך הגישה המשיבה ביום 24.9.2015 תביעה נגד המבקש בבית המשפט לענייני משפחה. בתביעה עתרה המשיבה לפיצויים בגין לשון הרע לפי חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 (להלן: חוק איסור לשון הרע או החוק) בסך 200,000 ₪, לפיצויים בגין הפגיעה בפרטיותה לפי חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 בסך 100,000 ₪, ולפיצויים בסך 100,000 ₪ נוספים כתוצאה מהנזקים ומעוגמת הנפש שנגרמו לה בעקבות הפניות האמורות. המבקש לא כפר בפרסומים המיוחסים לו בכתב התביעה, אך טען כי דבריו הוצאו מהקשרם וכי פנה לגורמים השונים בתום לב ומדאגה כנה ואמיתית לילדיו, עת לא קיבל מענה ראוי לתלונותיו במערכות השיפוטיות השונות ועל ידי גורמי הרווחה שמונו לטפל בסכסוך המשפחתי.

4. ביום 27.10.2016 קיבל בית המשפט לענייני משפחה (סגן הנשיא מ' הכהן, תמ"ש 41127-09-15) את תביעת המשיבה ברובה. באשר לפניותיו של המבקש לעמיתיה של המשיבה לעבודה ולממונים עליה, מצא בית המשפט כי המבקש הציג "תמימות מעושה" וכי מדובר בפרסומים העונים במובהק להגדרת לשון הרע לפי סעיפים 1(1) ו-1(3) לחוק, משאלו נועדו להכפיש ולפגוע בשמה הטוב של המשיבה. באשר לפניותיו למכרי המשיבה ביישוב בו היא מתגוררת, זקף בית המשפט לחובתו של המבקש את העובדה שמדובר ביישוב בעל אופי קהילתי, ומצא כי מדובר בפרסומים אשר חשפו את ההליכים בין הצדדים, פגעו בפרטיותה של המשיבה, ונועדו להשחיר את פניה בסביבת מגוריה ולבזותה, ומשכך מהווים גם הם לשון הרע כהגדרתה בחוק. בית המשפט דחה את טענות המשיבה באשר לשלושה פרסומים נוספים.

בית המשפט אף דחה את טענות המבקש כי עומדות לו ההגנות הקבועות בחוק. באשר להגנת אמת הפרסום לפי סעיף 14 לחוק, נמצא כי ההליכים המשפטיים בין הצדדים הינם עניינים פרטיים ואינטימיים אשר אין בהם כל עניין ציבורי. באשר להגנת תום הלב, שוכנע בית המשפט כי פניותיו של המבקש נעשו בחוסר תום לב מובהק תוך שכוונתו הברורה היא להזיק למשיבה, וכי טובתם של הילדים חייבה דווקא

שמירה על מעמדה, כבודה ושמה הטוב. נמצא כי אין לראות בפניותיו של המבקש לממונים על המשיבה - ממונים ישירים, ממונים ארציים ואף למעלה מכך (שר הרווחה) - משום "הבעת דעה" על התנהגותה בתפקיד ציבורי או כהגשת תלונה תמימה; אלא נעשו על מנת לפגוע במשיבה ולא הייתה בהם כל תועלת של ממש מלבד כך.

לאור קביעותיו אלה, מצא בית המשפט לפסוק לטובת המשיבה פיצוי בסך 75,000 ₪ והוצאות בסך 12,000 ₪ נוספים. נמצא כי המשיבה אמנם לא הוכיחה את הנזק שנגרם לה לדבריה, אולם היא זכאית לפיצוי בגין הפגיעה בשמה הטוב אף ללא כל הוכחת נזק. בפסיקת הפיצוי התחשב בית המשפט בכוונת המבקש להזיק למשיבה בעצם הפצת הפרסומים האמורים, בתכנם ובתפוצתם הנרחבת.

5. המבקש לא השלים עם פסק הדין וערער לבית המשפט המחוזי. לאחר שמיעת טענות הצדדים, הציע בית המשפט לצדדים כי יפסוק על דרך הפשרה לפי סעיף 79א לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט). בהתאם לכך הסמיכו אותו הצדדים לקבוע את הסכום הכולל שעל המבקש לשלם למשיבה, ככל שעליו לשלם, חלף הסכום שפסק בית המשפט לענייני משפחה. בית המשפט המחוזי מצא כי התנהלותו של המבקש הצדיקה את ההחלטה לקבל את התביעה ולפסוק פיצויים למשיבה בגין פרסום לשון הרע, משאישר כי אכן פניותיו של המבקש נועדו לפגוע במעמדה של המשיבה בעבודתה ולהכפישה בקרב שכניה ומכריה. עם זאת, בהתחשב, בין היתר, בכך שחלק מהפרסומים יועדו לגורמים אשר עירובם בסכסוך בין הצדדים היה לגיטימי, החליט בית המשפט המחוזי להפחית את הסכום בו חויב המבקש בבית המשפט לענייני משפחה - הן פיצויים הן הוצאות משפט - ולהעמידו על סכום כולל של 50,000 ₪.

6. כעת מונחת לפני בקשת רשות לערער על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מטעם המבקש. לטענתו, יש ליתן לו הרשות, היות שהענין מעלה שאלה עקרונית רחבה באשר להיקף ההגנה שמקנים סעיפים 15(2), 15(3) ו-15(8) לחוק איסור לשון הרע, לתלונות שמגיש אדם לרשויות המוסמכות באשר למצבו ולמצבם הנפשי של ילדיו. לגישת המבקש, עומדת לו הגנת תום הלב לפי סעיף 15(2) לחוק, היות שחלה עליו חובה חוקית ומוסרית לדווח על מצבם של ילדיו נוכח מצבם הנפשי והניתוק ממנו; לפי סעיף 15(3) לחוק, היות שפניותיו לכל גורם אפשרי על מנת למנוע את הנזקים שגרמו לכאורה המשיבה ורשויות הרווחה לילדיו, מהוות ענין אישי כשר שלו; ולפי סעיף 15(8) לחוק, היות שפניותיו לרשויות השונות על מנת למנוע את נזקיהם הנפשיים של

ילדיו מהוות תלונות לגורמים הצריכים לעניין. לטענת המבקש, כל פניותיו היו תמות לב, ונעשו כל כולן למטרת חידוש הקשר עם ילדיו, וכך היו צריכות להתפרש על ידי הערכאות דלמטה, נוכח עקרון העל של טובת הילד ובשל זכותו להורות של המבקש.

7. לאחר עיון בבקשה ובנספחיה הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להידחות, וזאת בלא צורך בתגובת המשיבה.

כידוע, על בקשות רשות לערער ב"גלגול שלישי" חלה אמת מידה מצמצמת, לפיה רשות ערעור תינתן רק כאשר הבקשה מעוררת שאלה משפטית בעלת חשיבות עקרונית החורגת מעניינם של הצדדים הישירים למחלוקת או במקרים בהם נדרשת התערבות בית משפט זה לשם מניעת עיוות דין חמור (ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982)). על כך מתווספת בענייננו משוכה נוספת נוכח כך שפסק דינו של בית המשפט המחוזי ניתן על דרך הפשרה לפי סעיף 79א לחוק בתי המשפט, שכן רשות לערער על פסק דין שכזה ניתנת, אף ב"גלגול שני" וקל וחומר שב"גלגול שלישי", אך במקרים של "חריגה קיצונית ביותר מגבולות הסבירות במסקנות או בקביעת הסכומים שנפסקו" (יואל זוסמן סדרי הדין האזרחי 858 (מהדורה שביעית, 1995); וראו גם, למשל, ע"א 1639/97 אגיאפוליס בע"מ נ' הקסטודיה אינטרנציונלה דה טרה סנטה, פ"ד נג(1), 337, 344-345 (1999); רע"א 11984/05 סימנטוב נ' חברת בית פינת רחוב דוד המלך בע"מ, פסקה ו' (6.4.2006)). עיון בבקשה מגלה כי אין היא עומדת באמות מידה מצומצמות אלה.

פעולה בתום לב היא אכן התנאי היסודי להתקיימות אילו מהחלופות הקבועות בסעיף 15 לחוק איסור לשון הרע, אולם דרישת תום הלב עשויה להתפרש באופן שונה ביחס לכל אחת מהחלופות, בהתאם למטרתה של כל חלופה וחלופה (ע"א 788/79 ריימר נ' עיזבון רייבר, פ"ד לו(2) 141, 148-149 (1981) (להלן: עניין ריימר)). בית המשפט לענייני משפחה קבע בפסק דין מפורט ומנומק כי פניותיו של המבקש לגורמים השונים נעשו "בחוסר תום לב מובהק תוך שכוונתו הברורה היא להזיק לתובעת" (פסקה 58 לפסק הדין), ולא לשם הבטחת זכויותיו כהורה והגנה על שלום ילדיו, כטענתו. למסקנה זו - לפחות ביחס לחלק מהפניות האמורות - שותף גם בית המשפט המחוזי. בהינתן קביעה עובדתית זו, שלא מצאתי כל עילה להידרש לה בשלישית, דומה כי נשמט הבסיס לטענת המבקש כי עומדת לו הגנת תום הלב תחת סעיפים 15(2) ו-15(3).

באשר להגנה הקבועה בסעיף 15(8) לחוק, הרי שהיא נועדה לקדם את האינטרס הציבורי המובהק לעודד העברת מידע לרשויות המוסמכות ולממונים הצריכים לענין, על מנת שאלו יטפלו במי שפעל שלא כשורה במסגרת תפקידו, והמשיבה דכאן אכן נושאת כאמור בתפקיד ציבורי חשוב ורגיש. בהתאם לכך הביע בית משפט זה בעבר עמדה מקלה ביחס להגנה זו, לפיה ייתכן מצב שבו אדם המגיש תלונה לרשויות המוסמכות ייחשב כאילו פעל בתום לב גם אם המניע להגשת התלונה היה מניע "מרושע" (עניין ריימר, בעמ' 149); ואף הובעה עמדה, ביחס להגשת תלונות במשטרה, לפיה בגבולות הסבירות וההגינות, יש לאמץ פרשנות רחבה לסעיף 15(8) לחוק על מנת למנוע "אפקט מצנן" בקרב הציבור ולתת ביטוי להעדפה לבירור תלונות באופן גלוי על פני השתקתן או טיפול בהן באמצעות עשיית דין עצמי (ע"א 7426/14 פלונית נ' דניאל, פסקה 36 לפסק דינה של השופטת ד' ברק-ארז (14.3.2016)). גם בית המשפט לענייני משפחה הבהיר בענייננו כי אינו מטיל ספק בזכותו של אדם לפנות לרשויות המוסמכות במקרה הצורך. עם זאת, בית המשפט לענייני משפחה הדגיש לצד כך כי פניה כאמור יש לבצע באופן ובהיקף שלא יעלו כדי פרסום לשון הרע על הזולת - ולא כך פעל המבקש (פסקה 21 לפסק הדין). בית המשפט המחוזי הקל עם המבקש, בקבלו באופן חלקי את ערעורו בהתחשב בכך ש"חלק מהדברים שנכתבו יועדו לגורמים שונים שעירובם בסכסוך בין הצדדים היה לגיטימי", ובהפחתתו בשל כך אחוז ניכר מסכום הפיצוי שנפסק לטובת המשיבה בבית המשפט לענייני משפחה. משכך, הרי שנושא זה כבר נשקל לגופו בשתי ערכאות, ולא מתעוררת כל עילה לשוב ולהידרש לו פעם נוספת.

8. אשר על כן, הבקשה למתן רשות ערעור נדחית. משלא נתבקשה תשובת המשיבה לא אעשה צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ג באדר התשע"ז (21.3.2017).

ש ו פ ט